

МАВЗУ:Юридик хизматга раҳбарлик қилиш

5А380104-йўналиши
магистранти Э.Сафоев

РЕЖА

1. Юридик хизматга раҳбарлик қилишнинг ҳуқуқий асослари. Ҳуқуқий ишларга идоравий ва идоралараро раҳбарлик қилиш тушунчаси ва аҳамияти.
2. Юридик хизматга Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ва унинг маҳаллий органлари томонидан раҳбарликни амалга оширилиши.
3. Хўжалик юритувчи субъектлар юридик хизматига раҳбарлик қилиш бўйича республика тармоқ бошқарув органларининг ваколатлари.
4. Фойдаланган адабиётлар

Юридик хизматга услубий раҳбарлик
қилиш шакллари

идоравий(тармоқ)
раҳбарлик

идоралараро
раҳбарлик

идоравий(тармоқ)
рахбарлик

Бундай рахбарлик Бошқарув
органи аппаратининг юқори
функционал бўлимлари худди
шу бошқарув аппаратининг
қуйи бўғинларига
нисбатан амалга оширади.

идоралараро рахбарлик

Бундай рахбарлик эса, Махсус вазирликлар
ва идоралар (масалан, Адлия вазирлиги)
бошқа Давлат ва хўжалик бошқаруви
органлари-нинг, маҳаллий давлат
ҳокимияти органларининг ҳамда хўжалик
юритувчи субъектларнинг юридик
хизматига нисбатан амалга оширади.

Юридик хизматга раҳбарлик қилишнинг ҳуқуқий асослари:

❖ юридик хизмат фаолиятини тартибга солувчи амалдаги норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар;

❖ бошқарув органларининг таъсис ҳужжатлари;

❖ ва бошқа ҳужжатларда белгиланган.

Идоравий раҳбарлик эса юқори турувчи органлар юридик хизмати томонидан қуйи турувчи органларнинг ёки уларга бўйсинувчи хўжалик юритувчи субъектларнинг юридик хизматига нисбатан амалга оширилади. Масалан, вилоят ҳокимлигининг юридик хизмати туман ёки шаҳар ҳокимлигининг юридик хизматига, давлат ва хўжалик бошқаруви органининг юридик хизмати шу органларнинг жойлардаги ҳудудий тузилмаси ёки уларга тааллуқли бўлган хўжалик юритувчи субъектларнинг юридик хизматига нисбатан идоравий раҳбарликни амалга оширади.

**Амалдаги қонунчиликка мувофиқ юридик
хизматга идоралараро раҳбарлик қилиш
вазифаси адлия органларига юклатилган
ва мазкур раҳбарлик:**

- барча давлат ва хўжалик бошқаруви органлари,
- маҳаллий давлат ҳокимияти органлари;
- хўжалик юритувчи субъектларнинг юридик хизматига нисбатан амалга оширилади.

Бироқ идоравий раҳбарлик объектив сабабларга кўра барча хўжалик юритувчи субъектларнинг юридик хизмати фаолиятида мавжуд эмас. Идоравий раҳбарлик мавжуд бўлиши учун хўжалик юритувчи субъект бирорта давлат ёки хўжалик бошқарув органига муайян даражада бўйсунган бўлиши лозим. Мазкур бўйсунуш уч шаклда амалга оширилиши мумкин.

хўжалик юритувчи субъект бирорта
давлат ёки хўжалик бошқарув органига
муайян даражада бўйсунитиш
шакллари

1-хўжалик юритувчи
субъектнинг муайян давлат ёки
хўжалик бошқаруви органи
тузилмасида ташкил этилган
бўлади ва бевосита шу органга
бўйсунити.

2-давлат ёки хўжалик
бошқаруви органининг хўжалик
юритувчи субъектнинг устав
фондини шакллантиришда
иштирок этиши орқали
ёки бўлмаса унинг акцияларини
ишончли бошқариш орқали
амалга оширилади.

3-давлат ёки хўжалик бошқаруви
органи билан хўжалик юритувчи
субъект ўртасида тузилган шартномага
мувофиқ.

Ўз.Р.Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 27
августдаги 370-сонли Қарори билан
тасдиқланган “Ўзбекистон Республикаси
Адлия вазирлиги тўғрисида”ги Низомда
«...фуқаролар ва юридик шахсларга
ҳуқуқий хизмат кўрсатувчи тузилмалар
фаолиятини давлат томонидан тартибга
солиш ва уларнинг самарадорлигини
ошириш” вазирликнинг асосий
вазифаларидан бири эканлиги қайд
этилган.

Низомга мувофиқ вазирлик мазкур вазифани қуйидаги
Функцияларни амалга ошириш орқали бажаради:

юридик хизматлар кўрсатишни ташкил этиш ва
ривожлантириш чора-тадбирларини амалга ошириш;

давлат ва хўжалик бошқаруви органларида, маҳаллий давлат
ҳокимияти органларида, корхона, муассаса ва ташкилот/да
ҳуқуқий ишларни мувофиқлаштириш, уларни яхшилашга
доир тавсиялар ишлаб чиқиш;

ҳуқуқий ишларни йўлга қўйиш амалиётини текшириш ва
таҳлил қилиш, давлат ва хўжалик бошқаруви органларининг,
маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, корхона, муассаса
ва ташкилотлар юридик хизматларининг ишида аниқланган
камчиликларни бартараф этиш ва ижобий иш тажрибасини
ёйиш, юридик маслаҳатчиларнинг малакасини ошириш
чора-тадбирларини кўриш, уларни аттестациядан ўтказиш.

Ўз.Р.Президентининг 1992 йил 8 январдаги
“Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигининг
фаолиятини такомиллаштириш тўғрисида”ги 314-сонли
Фармонига мувофиқ вазирликка давлат ва хўжалик орган-
ларининг ҳуқуқий хизмат ходимларини тайёрлаш, қайта
тайёрлаш ва аттестациядан ўтказишни ташкил этиш
вазифаси юклатилган.

Мазкур фармонни ижро этиш юзасидан Ўзбекистон
Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1993 йил 2 мартдаги
“Ўзбекистон Республикасининг давлат бошқарув
органлари ва корхоналарида юридик хизмат
тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида”ги 118-сонли
Қарори қабул қилинди.

Бундан ташқари
Ўзбекистон Республикасининг
1998 йил 29 августдаги **“Хўжалик юритувчи
субъектлар фаолиятининг шартномавий-
ҳуқуқий базаси тўғрисида”**ги Қонуннинг
9-моддасида давлат бошқарув органларининг
шартнома муносабатлари соҳасидаги ваколатлари
белгилаб қўйилган бўлиб, улардан бири хўжалик
юритувчи субъектлар юридик хизматларининг
ишини ташкил этишга ҳамда юридик
маслаҳатчиларнинг малакасини
оширишга кўмаклашишдир.

Адлия вазирлигининг ҳуқуқлари:

1. давлат органлари, жамоат бирлашма, корхона, муассаса, ташкилот, мансабдор шахслардан белгиланган тартибда зарур маълумот, ҳужжат ва материалларни сўраш ва олиш;

2. давлат бошқарув органлари ва маҳаллий давлат ҳокимияти органлари учун норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини тайёрлаш масалалари бўйича методик кўрсатмаларни ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш;

3. вазирлик, давлат кўмита ва идорада норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни қабул қилиш, давлат рўйхатидан ўтказиш, эълон қилиш ва манфаатдор шахслар эътиборига етказиш бўйича белгиланган тартибга улар томонидан риоя қилиниши, шунингдек уларнинг қўлланилиши юзасидан текширишлар ўтказиш;

4. вазирлик, давлат кўмита, идораларга давлат рўйхатидан ўтмаган норматив-ҳуқуқий ҳужжатни бекор қилиш, ижродан чақириб олиш тўғрисида, бузилган ҳуқуқни тиклаш, етказилган зарарни қоплаш тўғрисида белгиланган муддатда бажарилиши мажбурий бўлган тақдимнома киритиш, ҳамда тегишли органлар олдида бунда айбдор мансабдор шахсни белгиланган тартибда жавобгарликка тортиш тўғрисидаги масалани қўйиш;

5. вазирлик, давлат кўмита, идоралар, маҳаллий ҳокимият органи, муассаса, ташкилот, мансабдор шахс томонидан Ўз.Рес. қонун ҳужжатлари нормалари тўғри ва бир хилда қўлланилиши бўйича ишнинг ҳолатини ўрганиш. Ўрганиш натижалари бўйича тегишли орган раҳбарларига Ўз. Рес. Қонун ҳужжатлари нормалари зарур даражада қўлланилиши тўғрисида тақдимномалар киритиш ва х.к.

Адлия вазирлигининг юридик хизмат фаолиятини яхшилаш масалалари бўйича йўриқнома ва кўрсатмалари Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги барча вазирлик, идора, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, муассаса, ташкилот, корхоналар ҳамда фуқаролар учун мажбурий ҳисобланади.

Идоралараро услубий раҳбарлик функцияларини бажариш учун Адлия вазирлиги тузилмасида Халқ хўжалигида ҳуқуқий иш бошқармаси тузилган эди.

Ҳозирги вақтда эса бу функция вазирликнинг Шартномавий ҳуқуқий ишларни назорат қилиш бошқармаси томонидан амалга оширилмоқда.

Шартномавий ҳуқуқий ишларни назорат қилиш
бошқарманинг вазифалари:

Ўзбекистон Республикаси давлат бошқарув органлари ва хўжалик юритувчи субъектида фаолият юритаётган юридик хизмат ходимлари туғрисидаги маълумотларни тўплаш ва таҳлил қилиш;

юридик хизмат ходимларининг иш фаолиятини яхшилаш юзасидан тавсиянома ва услубий қўлланмалар тайёрлаш бўйича таклифларни юрисконсультларни аттестациядан ўтказиш комиссиясига тақдим қилиш;

юридик хизмат ходимларини аттестациядан ўтказиш билан боғлиқ ишларни ташкил қилиш ва аттестациядан ўтувчи юридик хизмат ходимларининг шахсий ҳужжатларини комиссияга тақдим қилиш;

аттестациядан ўтган юридик хизмат ходимларининг рўйхатини олиб бориш, уларга аттестациядан ўтганлиги туғрисида гувоҳномалар бериш;

юримдик хизмат ходимлари иштирокидаги семинар-ййғилиш ва бошқа тадбирлар ўтказиш бўйича таклифларни вазирлик раҳбариятига тақдим этиш;

хўжалик юритувчи субъектлар юримдик хизматининг шартномавий муносабатлар бўйича фаолиятини мувофиқлаштириш;

Қорақалпоғистон Республикаси Адлия вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари адлия бошқармалари туман ва шаҳар ҳокимликларида юримдик хизматни ташкил этиш, юрисконсулт лавозимига таъсия бериш, уларни тайёрлаш ва малака-сини ошириш, уларнинг фаолиятини мувофиқлаштириш;

шартномаларни тузиш, даъво аризалари, талабномалар тайёрлаш соҳасида амалдаги қонунчилик юзасидан тушунтириш ишлари олиб бориш, намунавий шартномаларни ва даъво аризаларни тайёрлаш ва эълон қилиш каби вазифалар юклатилган.

Юридик
хизмат
тўғриси-
даги
Низомга
мувофиқ
бошқарув
органи-
нинг
юридик
хизмати

вазирлик, идора ва бошқа бошқарув органи тизимидаги ҳуқуқий ишларга раҳбарликни амалга оширади;

ўзига қарашли корхоналарда бу ишларнинг аҳволини текшириб боради;

вазирлик, идора, бошқа бошқарув органи раҳбарияти-
га, ҳайъатига ҳуқуқий ишларни такомиллаштириш
юзасидан таклифни муҳокама қилиш учун киритади;

вазирлик, идора, бошқа бошқарув органи тизимидаги
ҳуқуқий ишнинг ва юридик хизмат фаолиятининг
ижобий тажрибасини ўрганади ва умумлаштиради,
унинг амалда татбиқ этилишига кўмаклашади;

ҳуқуқий иш ва юридик хизмат фаолиятининг турли
йўналиши бўйича тавсиянома ва кўрсатма ишлаб чиқади;

корхоналарда юридик умум ўқувни ташкил қилишда
тармоқ юридик хизматига ёрдам кўрсатади.

Республика бошқарув органларининг юридик хизматлари ишлаб чиққан ҳужжатларнинг тўлиқ бўлмаган рўйхатига қуйидагиларни киритиш мумкин:

юридик хизмат учун мулк сақланишини таъминлаш ишларини ташкил қилиш ва талабнома-даъво ишларини юритиш тартиби тўғрисидаги услубий кўрсатмалар;

локал ҳужжатлар лойиҳасини тайёрлаш, шунингдек амалдаги норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни мукаммаллаштириш, ҳисобга олиш ва сақлаш ишларини ташкил этиш юзасидан услубий кўрсатма;

тармоқ корхонада ходимларни ҳуқуқий тарбиялаш ишларини ташкил қилиш бўйича услубий тавсиянома;

хизмат текширувларни ўтказиш, моддий бойликлар етишмаган, ўғирланган, йўқотилган, нобуд қилинган ҳолларда, шунингдек сифатсиз, ностандарт, бут бўлмаган маҳсулотлар тайёрланган вазиятларда материалларни расмийлаштириб тергов ва суд органларига топшириш тартиби тўғрисидаги кўрсатмалар.

Юридик хизмат корхоналардаги ҳуқуқий ишларни текширишнинг шакллари

юридик хизматнинг
умумий фаолиятини;

юридик хизмат
фаолиятининг айрим
масалаларини

АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

I. Ўзбекистон Республикаси Президенти

И.А.Каримов асарлари

1.Каримов И.А. Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли. -Т.: “Ўзбекистон”, 1992.

2.Каримов И.А. Ўзбекистон келажаги буюк давлат. -Т.: “Ўзбекистон”, 1992.

3.Каримов И.А. Ўзбекистон иқтисодий ислохотларни чуқурлаштириш йўлида. -Т.: “Ўзбекистон”, 1995.

4.Каримов И.А. Ўзбекистон ХХІ аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. -Т.: “Ўзбекистон”, 1997.

5.Каримов И.А. Янгича фикрлаш ва ишлаш - давр талаби. Т.5. - Т.: “Ўзбекистон”, 1997.

6.Каримов И.А. Ўзбекистон ХХІ асрга интилмоқда. -Т.: “Ўзбекистон”, 1999.

7.Каримов И.А. “Адолат қонун устиворлигида”. -Т.: “Ўзбекистон”, 2001.

8. Каримов И.А. Ватан равнақи учун ҳар биримиз масъулмиз. Т.9. - Т.: “Ўзбекистон”, 2001

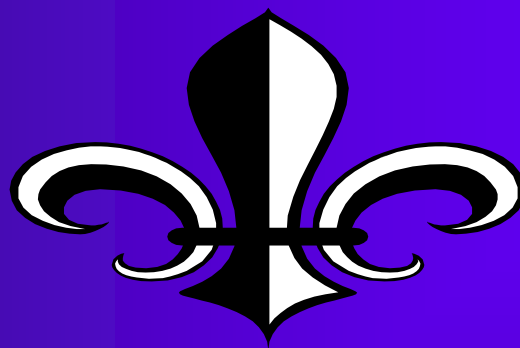
II. Ўзбекистон Республикасининг норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. -Т.: “Ўзбекистон”, 2003.
2. Ўзбекистон Республикаси Хўжалик процессуал кодекси. -Т.: «Адолат», 1998.
3. Ўзбекистон Республикасининг “Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг шартномавий-ҳуқуқий базаси тўғрисида”ги Қонуни //Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси. — 1998. — 9-сон. — 170-модда. 1.
4. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Ўзбекистон Республикасининг давлат бошқарув органлари ва корхоналарида юридик хизмат тўғрисидаги Низомни тасдиқлаш ҳақида”ги Қарори //Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг қарорлари тўплами. — 1993. — 3-сон. — 8-модда.
5. “Ўзбекистон Республикасининг давлат бошқарув органлари ва корхоналаридаги юридик хизмат тўғрисида”ги Низом. //Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг қарорлари тўплами. — 1993. — 3-сон. — 8-модда.
6. Ўз.Р.Президентининг 1992 йил 8 январдаги “Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигининг фаолиятини такомиллаштириш тўғрисида”ги 314-сонли Фармони

Махсус адабиётлар

1. Отахонов Ф.Ҳ. Юридик хизматнинг хўжалик шартномалари тузиш ва уларнинг ижросини таъминлашдаги роли // Ж.Хўжалик ва ҳуқуқ. – 2001. – 10-сон. – Б.26-33.
2. Отахонов Ф.Ҳ. Юридик хизматнинг меҳнат қонунчилигига риоя қилиш ва меҳнат интизомини мустаҳкамлашдаги роли// Ўзбекистон иқтисодий ахборотномаси. – 2001. – 7-8-сон. – Б.25-27.
3. Отахонов Ф.Ҳ. Юридик хизмат янги босқичда// Ж. Қонун ҳимоясида – 2001 – 9-сон. – Б.26-27.
4. Отахонов Ф.Ҳ. Корхона фаолиятида юридик хизматнинг аҳамияти// Ж.Ҳаёт ва қонун. – 2001. – 6-сон. – Б.73-74.
5. Отахонов Ф.Ҳ. Юридик хизмат ходимларини тайёрлашнинг айрим масалалари // Ж. Хўжалик ва ҳуқуқ. – 2004. – 8-сон. – Б.11-13
6. Отахонов Ф.Ҳ. Ўзбекистон Республикасида юридик хизмат-ўқув қўлланмаси / Т.: ТДЮИ, 2003. – 140 б.
7. Отахонов Ф.Ҳ. Ўзбекистон Республикасида юридик хизмат (ўқув- услубий қўлланма). – Т.: ТДЮИ, 2006.– 98 б.
8. Тадбиркорлик ҳуқуқи-Дарслик- Умумий қисм: Раҳмонқулов Ҳ., Рўзиназаров Ш. ва бошқалар. Т.: Консаудитинформ, 2002. – 672 б.
9. Қодиров К. Хўжалик шартномаси: расмийлаштириш тартиби, бажарилишини таъминлаш усуллари ва амалиёти. – Т.: Янги аср авлоди, 2003. – 692 б.

Эътиборингиз учун
рахмат

